

De honden van de Romanov-dynastie

Honden worden al duizenden jaren afgebeeld. Op schilderijen en als standbeelden, en sinds halverwege de negentiende eeuw ook op de gevoelige plaat. De *rich and famous* maakt massaal gebruik van de nieuwe kunstvorm, die letterlijk 'schrijven met licht' betekent. En niet zelden mogen hun honden mee op de foto.

Officiële foto's van tsaar Nicolaas II met honden zijn nauwelijks te vinden, wel honderden kiekjes van en met zijn viervoeters. Grootvorst Nicolaas Aleksandrovitsj (1868-1918), de latere tsaar Nicolaas II uit de Romanov-dynastie, is de oudste zoon van tsaar Alexander II en tsarina Maria Fjodorov-

na, geboren als prinses Dagmar van Denemarken. Gaan we Nicolaas' stamboom na, dan zien we in drie generaties slechts drie Russische vorsten tegenover elf Duitse en Deense prinses en prinsessen. Zelf trouwt hij in 1894 ook met een Duitse prinses, Alix van Hessen-Darmstadt (1872-1918), die na haar huwelijk als tsarina Alexandra Fjodorovna door het leven gaat. Na de grootvorstinnen Olga (1895), Tatjana (1897), Maria (1899) en Anastasia (1901) wordt in 1904 zoon Aleksej geboren. Hij lijdt aan hemofilie, toen nog een dodelijke ziekte. De tsaar, de tsarina en hun

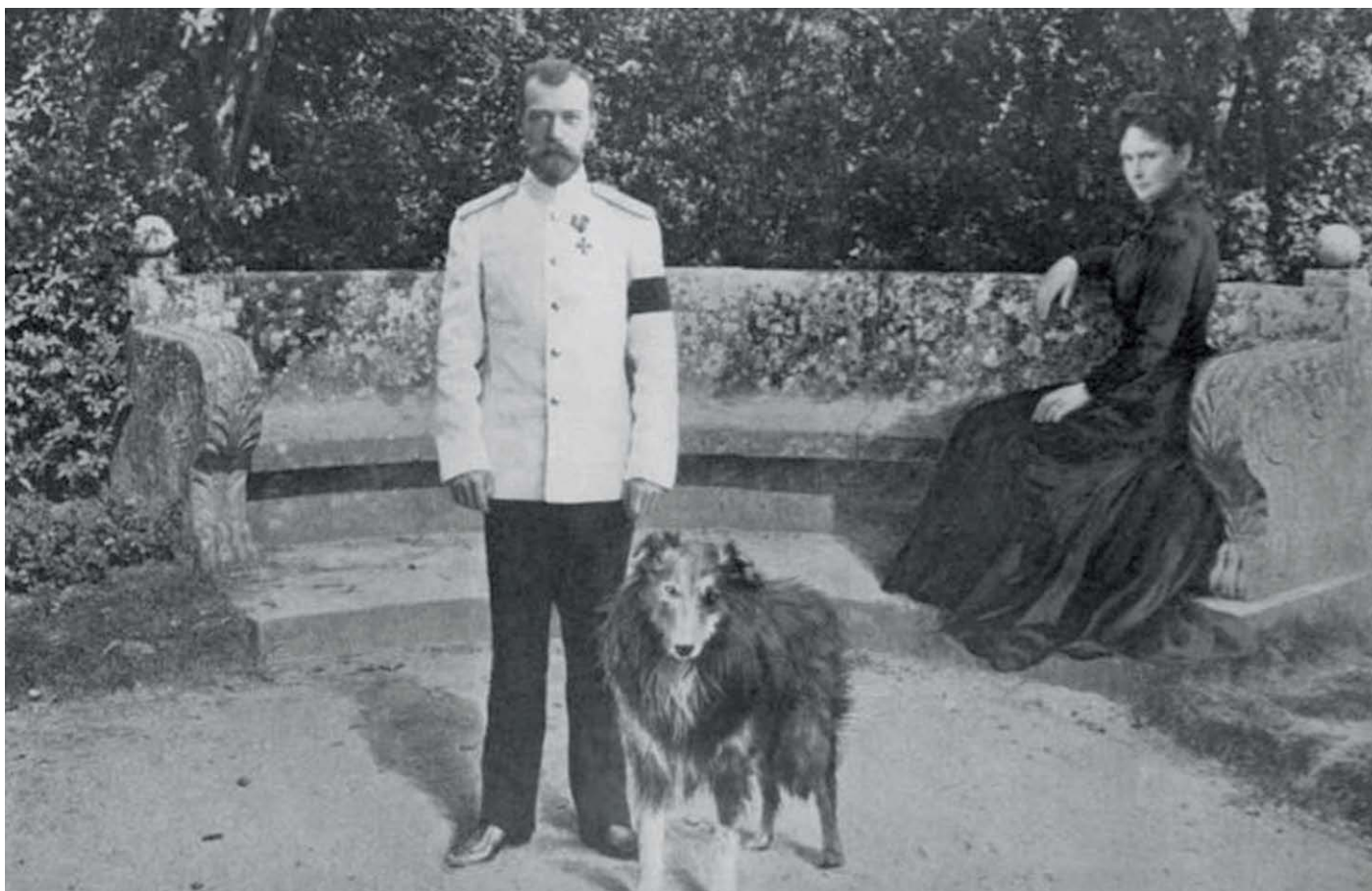
Tsaar Nicolaas II als kind (rechts) met zijn moeder Maria Fjodorovna (1847-1928), zijn broertje Georgi (1871-1899) en zusje Xenia (1875-1960). Op de voorgrond een Engelse Bulldog.

'Raaf wordt dik, omdat domme mensen hem de hele dag blijven voeren, zodat hij niet langer een hond is, maar een soort ton!'

kinderen zijn dol op fotograferen en bestellen in de Verenigde Staten de beste Kodak-camera's, waarmee ze elkaar op duizenden foto's vastleggen. In de vele albums die daaruit ontstaan, zijn de gezinsleden en hun viervoeters te bewonderen.

Arme Raaf

In februari 1892 schrijven Nicolaas en zijn vader, tsaar Alexander III, zes Barzois in op Crufts. Een jaar later meldt Nicolaas er achttien aan. Erg positief wordt er niet gesproken over de kwaliteit van de honden: 'Je zou bij een van hen met een bus tussen de voorpoten kunnen rijden.' Het

De tsaar en de tsarina (prinses Alix von Hessen-Darmstadt) in de tuin van het Livadiapaleis op de Krim. De Schotse Herdershond is Raven (1889-1895) over wie de tsaar schrijft: 'Hij stierf vannacht en ik ben de hele dag niet opgehouden met huilen.'

favoriete hondenras van Nicolaas II is echter de Schotse Herdershond. In zijn kennel bij het Alexanderpaleis in Tsarskoje Selo zitten er een stuk of tien, die hij vrijwel dagelijks meeneemt op wandelingen in het Alexanderpark. Van vier Collies kennen we de naam: Raven (1889-1895), Iman (1895-1902), Shilka (1894-1910) en Era (1894-1906). Wanneer Nicolaas in 1890-1891 een reis naar Egypte, India en het Verre Oosten maakt, wordt Raven verzorgd door Nicolaas' vader. Die rapporteert aan zijn zoon: 'Raaf wordt dik, omdat domme mensen hem de hele dag blijven voeren, zodat hij niet langer een hond is, maar een soort ton!' In 1895 schrijft Nicolaas aan zijn moeder: 'Ik heb nog maar net uw telegram ontvangen als antwoord op het mijne over de dood van de arme Raaf, die me zo verdrietig maakte. Ik begroef hem op het Detski eiland en plaatste een grafsteen boven zijn graf. Nu is het zo eenzaam en verdrietig als ik ga wandelen, vooral als Alix niet meegaat.'

Bloedige Nicolaas

In datzelfde jaar krijgt Nicolaas van zijn schoonzuster, Elizabeth Fjodorovna, een Colliepup cadeau. Ter vervanging voor Raven. In zijn dagboek lezen we: 'Ella gaf me

Tsarevitsj Aleksej (1904-1918) met zijn Engelse Springer Spaniel Joy en poes Kotka. Vanaf zijn vroegste jeugd draagt hij uniformen.

Tsaar Nicolaas II (tweede van rechts) en tsarina Alexandra Fjodorovna (eerste van links). Rechts van de tsaar zijn jongere zuster Olga Alexandrovna, ook een groot liefhebster van de Schotse Herdershond. Deze foto is gemaakt bij het Gatchinapaleis, even buiten Sint-Petersburg.

een prachtige Collie cadeau, die ik Iman zal noemen.' Iman overlijdt in 1902 aan een hartkwaal, waarop een treurende Nicolaas aan zijn moeder schrijft: 'Ik heb zojuist een zwaar verdriet geleden – het verlies van de dierbare Iman. Hij stierf vannacht en ik ben de hele dag niet opgehouden met huilen.' Niet te geloven dat dit door dezelfde man geschreven is als hij die van zijn onderdanen de bijnaam 'bloedige Nicolaas' krijgt. Wanneer de tsaar en de tsarina in 1901 Parijs bezoeken, zijn ze in gezelschap van Lofki, hun Greyhound.

Honden voor de kinderen

Hun dochter Tatjana krijgt in 1914, bij een van haar ziekenhuisbezoeken aan revaliderende officieren, de Franse Bulldog Ortino cadeau. Ortino slaapt aan het voeteneind van haar bed en houdt met zijn gesnurk Olga, de zus met wie Tatjana een slaapkamer deelt, uit haar slaap. In Tatjana's dagboek staat: 'Deze hond is enorm schattig.' De Franse Bulldog is favoriet bij de

Romanovs: tussen 1867 en 1918 heeft de familie ten minste dertien Franse Bulldoggen gehad. Anastasia's eerste hond is een Japanse Spaniel, Jimmy genaamd. Ze krijgt hem cadeau van Anna Vyubova, vriendin en vertrouweling van de tsarina. Ze schrijft aan Anna: 'De kleine hond die u me gaf, is altijd bij ons en is erg leuk.' Later krijgt Anastasia een King Charles Spaniel, die ze ook Jimmy noemt. Aleksej, ten slotte, vindt een trouwe kameraad in Joy, zijn Engelse Springer Spaniel. Over haar schrijft hij aan zijn leraar Russisch: 'Joy wordt elke dag dikker omdat ze afval blijft eten uit de vuilnisbak.' Joy is meegenomen uit Engeland, na een bezoek aan koning George V. In Aleksejs dagboek staat te lezen: 'Sinds gisteren heb ik geen pijn meer. Bleef nog steeds in bed. Joy is constant bij me.'

Rode Leger

In juli 1918 worden de tsaar, de tsarina en hun vijf kinderen in de kelder van het Ipatjev-huis in Jekaterinen-

Tsarevitsj Aleksej (1904-1918) en grootvorstin Tatjana (1897-1918) met haar Franse Bulldog Ortipo, gefotografeerd tijdens hun gevangenschap.

burg vermoord door soldaten van het Rode Leger. Die moord had absoluut voorkomen kunnen worden, de tsaar was immers een volle neef van de Engelse koning George V, de Duitse keizer Wilhelm II, de Noorse koning Haakon VII, de Deense koning Christiaan X en de Griekse koning Constantijn I. Koning George V biedt aanvankelijk aan om naar kasteel Balmoral in Schotland te komen, maar die uitnodiging trekt hij onder druk van de politiek en het volk ook weer in. De stemming in het Verenigd Koninkrijk is tijdens de Eerste Wereldoorlog anti-Nicolaas en anti-Duits. Het volk aldaar is van mening dat deze tiran het beste kan blijven waar hij is, gevangen in Jekaterinenburg in het Oeralgebergte. Omdat geen van de familieleden asiel verleent aan het gezin Romanov, kan de gruwel daad zich voltrekken. Wanneer de lichamen van de vermoorde grootvorstinnen op een lorry worden geladen, valt uit een van hun wijde mouwen een klein hondje. Het is Jimmy, de King Charles Spaniel.

Here rests Joy

Tijdens de laatste maanden in gevangenschap houden drie honden de Romanovs gezelschap. In de kogelregen vinden Ortino en Jimmy de dood, maar Joy wordt over het hoofd gezien. In de *Siberian Times* is te lezen dat de Springer Spaniel een week na de moord door een soldaat wordt gevonden. Via kolonel Pavel Rodzianko komt Joy in Engeland terecht, ze is dan stekeblind. Dat ze in het bezit komt van koning Georg V en op het landgoed Windsor ligt begraven, is een fabel. Haar laatste rustplaats vindt ze op Rodzianko's landgoed Sefton Lawn, grenzend aan Windsor Park. Op een kleine tombe is te lezen: 'Here rests Joy.' Na het uiteenvallen van de Sovjet-Unie worden alle stoffelijke overschotten van de Romanovs teruggevonden en in 1998 herbegraven in de Petrus en Pauluskathedraal in Sint-Petersburg. ■

BEELDMATERIAAL BIJ DIT ARTIKEL

Alle pogingen zijn in het werk gesteld om namen van fotografen/illustratoren te achterhalen. Dit is niet altijd gelukt. Wie recht op afbeeldingen meent te hebben, kan contact opnemen met de auteur: horter@tiscali.nl.